

Kuntaliiton ajankohtaiskatsaus

KETS-yhdyshenkilöpäivät
8.-9.11.2017 Kalevi Luoma

Energia ja ilmasto

Ulkopuolelta tulevat vaikuttimet

- Pariisin ilmastopöytäkirja 2015 ->
- EU:n taakanjakoasetus 2016; Suomi -39 % kaudella 2021-2030 ->
- EU:n puhtaan energia paketti 2016;
  - » Energiatodellisuus
  - » Rakennusten energiatodellisuus
  - » Uusiutuvan energian edistäminen

Kotoperäiset vaikuttimet

- Energia- ja ilmastostrategia
- Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma KAISU
- Sipilän hallitusohjelma
- Energiatehokkuussopimukset 2017-2025
- Kiertotalous; CircWaste ja kuntien kiertotalouspalkinto 11/2017
- Resurssitehokkuus; FISU-kunnat
- Kuntien ilmastokampanja ja HINKU-kunnat
- Kuluttajien energianeuvonta
- Lähes nollaenergiarakentaminen
- Uudet energiatodistukset
- Liikenteen päästövähennykset-parlamentaarinen työryhmä 02/2018

Kunnat ja kaupungit keskeisiä ilmastotoimijoita

- Kiinteistöjen energiatehokkuus
- Edelläkävijyys öljylämmityksestä luopumisessa
- Kestävät ratkaisut energiantuotannossa

- Liikenteen ja maankäytön suunnittelu osana päästöjen vähentämistä
- Toimivat kevyen ja julkisen liikenteen ratkaisut
- Parempi ilmanlaatu
- Liikennepalvelujen kehittäminen tärkeää myös maaseutualueilla

- Kuntien energiatehokkuussopimukset

- Kestävät julkiset hankinnat mukana päästöjen vähentämisessä

- Kunnalla keskeinen rooli koulutuksessa ja neuvonnassa

Kuntien ympäristö- ja ilmastoverkostoja

Alueelliset

- Energiatoimistot (7 aluetuimistoa)
- Kuuma-kuntien ilmastotyö (10 kuntaa)

Kansalliset

- Energiatohokkuussopimukset 2017–2025
- FISU-verkosto (8 kaupunkia)
- HINKU-foorumi (37 kuntaa)
- Kaupunginjohtajien ilmastoverkosto (6 kaupunkia)
- Kestävän kehityksen yhteiskuntasitumus (81 kuntaa, 1 maakunta)
- Kuntaliiton Kuntien ilmastokampanja (55 kuntaa ja 2 kuntayhtymää, väestökattavuus 60 %)
- Motivan Ekohankintaverkosto (18 kuntaa)
- Smart & Clean (pks – isot kaupungit)

Kansainväliset

- Climate-KIC
- Energy Cities (2 kaupunkia)
- Covenant of Mayors -situmus (11 kaupunkia ja 1 maakunta)
- EUROCITIES – Environment Forum (6 kaupunkia)
- ICLEI (14 kaupunkia)
- UBC (12 kaupunkia)

Vireillä

- Kuntien ilmasto- ja kekehankkeiden ja verkostojen kokoaminen ("Ilmastokunnat") tavoitteena aktivointi, synergia, tiedonvälitys ja päällekkäisyyksien välttäminen (KL, Motiva ja SYKE)
- Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskus TEMin valmistelussa (KL, Motiva, KL-Kuntahankinnat, Hansel, VTT, TEKES, SITRA ja SYKE)
- Korjausvelka ja terveet tilat

Esimerkkejä rahoitetuista vihreistä hankkeista

Hanke / Asiakas	Vihreän rahoituksen kategoria	Lyhyt kuvaus hankkeesta
Länsimetro / Länsimetro Oy	Julkinen liikenne	Pääkaupunkiseudun uusi metrolinja vähentää merkittävästi yksityisautoilua ja bussiliikennettä.
Tyrnävän kunta / Rantaroustin koulu	Kestävä rakentaminen	400–500 oppilaan alakoulu edustaa energiatehokkuudeltaan hyvää modernia rakentamista ja on esimerkki uusiutuvan energian hyödyntämisestä paikallisessa tuotannossa.
Turun sähkölinja-autot	Julkinen liikenne	Hankkeessa rakennetaan sähköisen joukkoliikenteen pilottilinjan ja sähkölinja-autojen latausinfrastruktuuri. Hanke säästää energiaa, lisää uusiutuvan energian käyttöä ja vähentää energiankäytön ympäristöhaittoja.
Kuhmon kaupunki / Kuhmon vihreä puukoulu	Kestävä rakentaminen	Kuhmon vihreä puukoulu on energiatehokas rakennus ja valtakunnallinen pilottihanke biotalouden käytännön sovelluksesta suuren kokoluokan julkisessa puurakentamisessa. Hanke lisää paikallisten uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämistä.
Hämeenlinnan kaupunki / Nummikeskus	Kestävä rakentaminen	Rakennus on toiminnoiltaan muunneltava, erittäin energiatehokas ja sen energianhallintasuunnitelmaan kuuluu tarkka energiankulutuksen seuraaminen ja energiatehokkuuden jatkuva kehittäminen.
Mikkelin kaupunki / Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamo	Vedenpuhdistus ja jätevesien käsittely	Jätevedenpuhdistamossa hyödynnetään uusinta tekniikkaa, minkä vuoksi jäteveden puhdistamistulos paranee huomattavasti tämän hetken ohjearvoista.
Joensuun kaupunki, Tilakeskus / Karhumäen koulu	Kestävä rakentaminen	Erittäin energiatehokas koulurakennus tarjoaa uudenlaisen, muunneltavan oppimisympäristön. Rakentamisessa suositaan puun käyttöä sekä haetaan kestäviä ja energiatehokkaita teknisiä ratkaisuja.
Tampereen raitiotie	Julkinen liikenne	Kaupunkiraitiotie täydentää Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennejärjestelmää ja osaltaan keskittää ja tiivistää asumisrakennetta.
Hollolan kunta / Heinsuon ja Kalliolan koulut	Kestävä rakentaminen	Energiatehokkaiden koulurakennusten elinkaareissa, rakentamisessa ja ylläpidossa on pitkäjänteisesti huomioitu ympäristö- ja energiatehokkuus.

Soveltuvuus vihreiden hankkeiden joukkoon

- Vihreään rahoitussalkkuun voidaan hyväksyä ympäristöhankkeita, joissa syntyy selkeitä, mitattavia positiivisia ympäristövaikutuksia.
Hankkeiden on kuuluttava johonkin vihreän rahoituksen viitekehysten seitsemästä osa-alueesta.

Uusiutuva energia

- Tuuli- ja aurinkoenergia
- Pienvesivoima
- Geoterminen energia
- Bioenergia
- Biokaasu jätteistä

Kestävä joukkoliikenne

Kestävä rakentaminen

- Uudet rakennukset, joiden energialuokka on vähintään B ja joilla on mielellään LEED- tai BREEAM-sertifiointi tms.
- Laajamittaiset korjaukset, joilla saavutetaan vähintään 25% energiasäästöt

Vesienpuhdistus ja jätevesien käsittely

Energiatehokkuus

- Kaukolämpö ja -jäähdytys
- Energian talteenotto
- Älykkäät verkot

Jätehuolto

- Kierrätys ja uudelleenkäyttö
- Saastuneiden maa-alueiden kunnostus

Luonnonsuojelu ja ympäristönhallinta

- Luonnon ennallistaminen

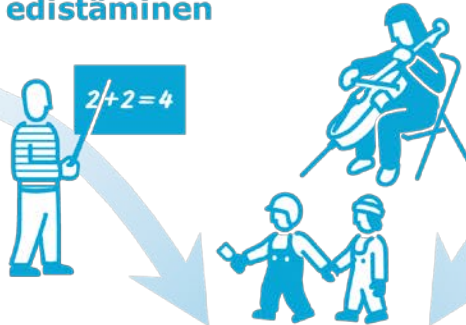
Sitten vielä vähän sotesta ja maakuntauudistuksesta...

- Maakuntavaalit 10/2018
- Sote ja maakuntauudistus voimaan 1.1.2020 (sote varmistuu kesällä 2018)
- Rahoitus valtiolta->kunnallisverosta pois 12,3 % (yli puolet veroäyristä 19,91% v. 2017)
- 18 maakuntaan siirtyy 220 000 henkeä kunnista ja 5000 valtion aluehallinnosta
- Soterakennukset ja omaisuus siirtyy ja/tai vuokrataan maakunnille

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne,
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Mitä maakunta tekee tulevaisuudessa?

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä turvallisuus

- Sosiaali- ja terveydenhuolto
- Asiantuntijatuki kunnille hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä ehkäisevässä päihdetyössä
- Alueellinen alkoholihallinto
- Terveysturvallisuus, tupakkavalvonta
- Pelastustoimi ja varautuminen

Elinympäristön kehittäminen

- Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus
- Luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito
- Liikenneturvallisuus, alueellinen tienpito
- Eräät valtionavustus- ja valvontatehtävät
- Vesihuollon edistäminen ja suunnittelu
- Vesien ja merien suojelu
- Ympäristötiedon tuottaminen
- Maakunta voi lisäksi hoitaa mm. joukko-liikenteen, saaristoliikenteen, rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen esim. sopimalla kaikkein alueensa kuntien kanssa

Asukkaan hyvinvoinnin ja alueen tasapainoisen kehityksen tukeminen

Aluekehittäminen

- Maatalous ja maaseudun kehittäminen
- Maataloustuotteiden markkina-järjestelyt
- Kalatalous ja vesitalous
- Aluekehittämisviranomaisen tehtävät
- Koulutustarpeiden ennakointi
- Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelut
- Yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen
- Tehtäviin liittyvät kansainväliset ja EU-asiat ja yhteydet

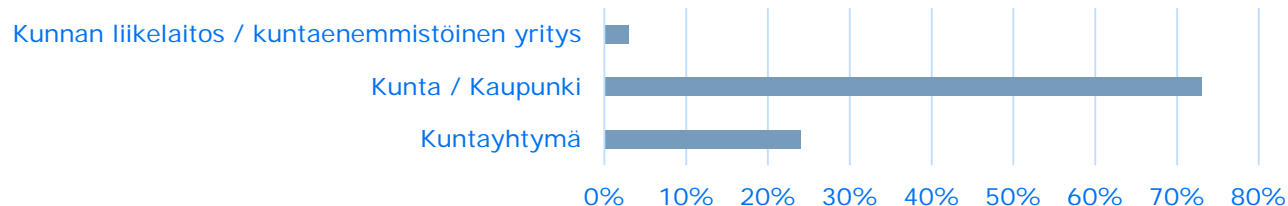
Alueellinen identiteetti ja demokratian edistäminen

- Maakunnallisen identiteetin edistäminen
- Alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen
- Kulttuuri osana maakuntastrategiaa

Kokonaisuudessaan Sote-käytössä olevia kiinteistöjä on yhteensä noin 14 miljoonaa m²,

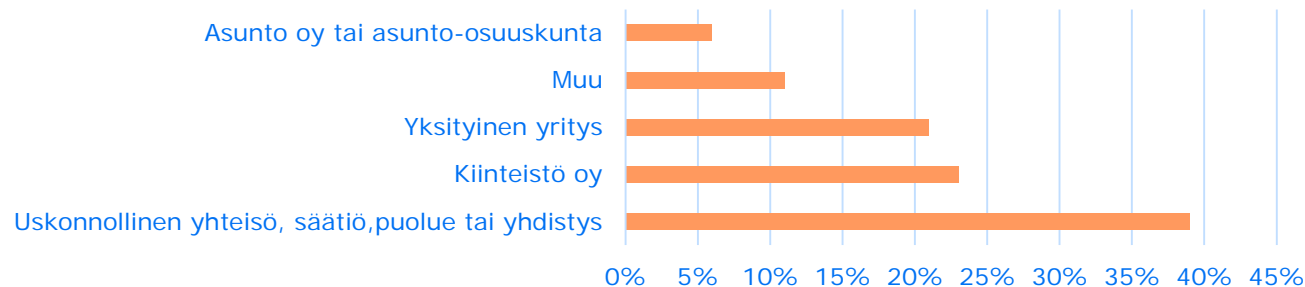
Lähde: NHG Oy

kunta tai kuntayhtymä / n. 6,8 Mm²

Keskussairaalat ja erityishuoltopiiriin omistamat kiinteistöt muodostavat oman 2 166 tm² ryhmän.

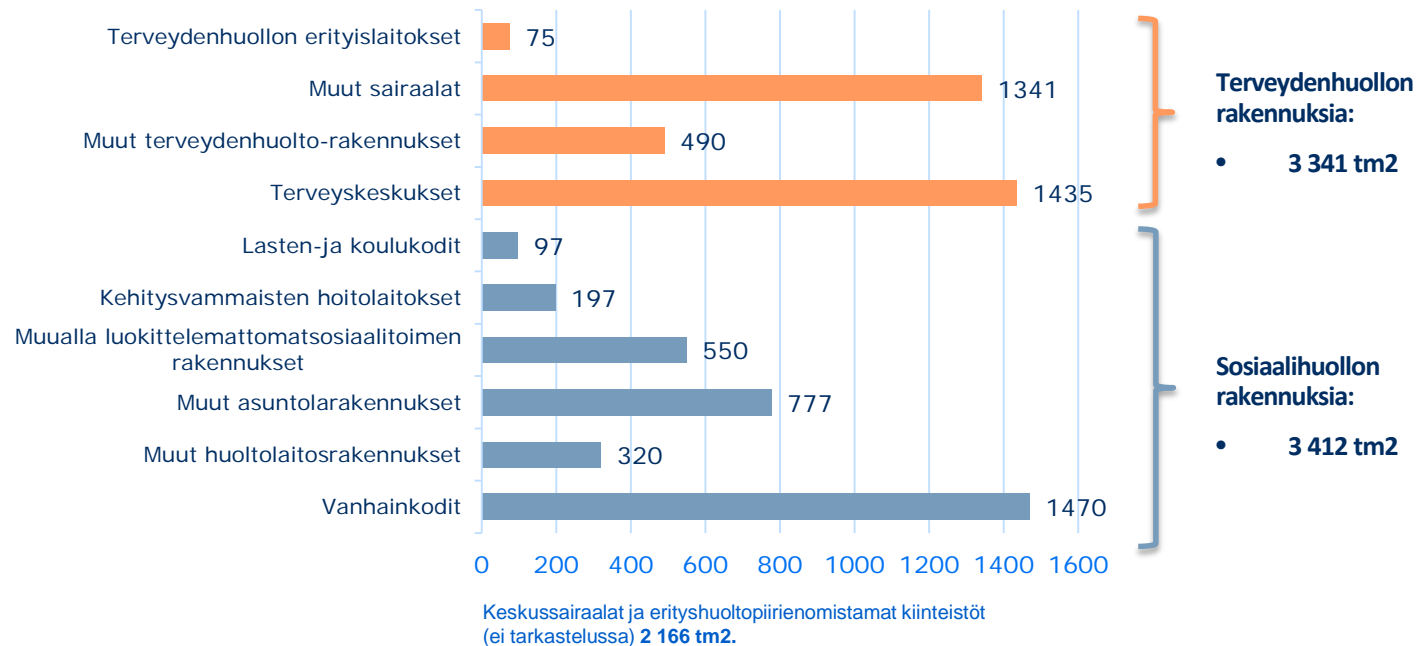
muu omistaja / n. 5,1 Mm²

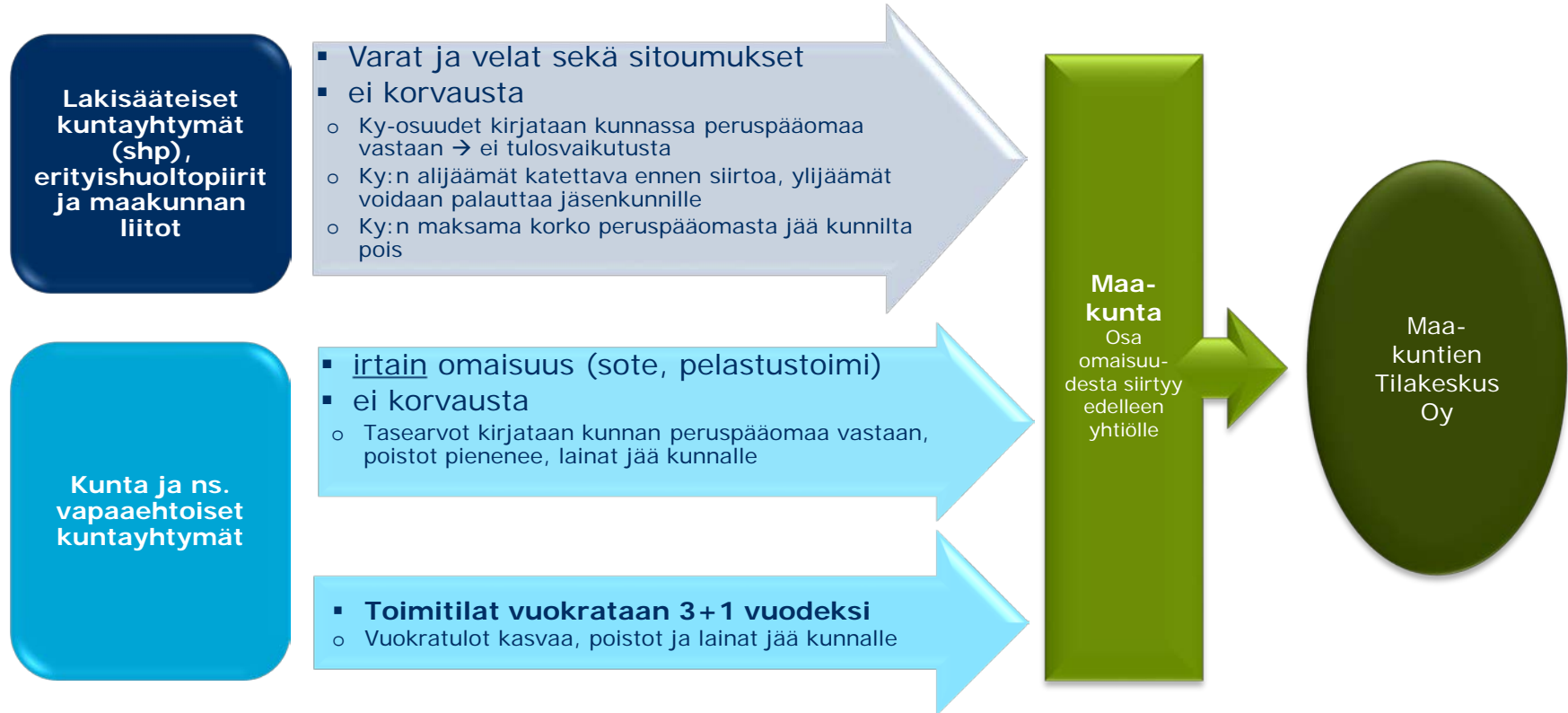
Sote-käytössä olevat rakennukset / kunta tai kuntayhtymä / n. 6,8 Mm2

Lähde: NHG Oy

Pinta-ala rakennustyypeittäin (tm2)

Omaisuusjärjestelyjen perusratkaisu sote- ja maakuntauudistuksessa

Kuntien 9. ilmastokonferenssi 16.-17.5.2018 Helsinki-Tallinna

Kuntien ilmastotyön 20 -vuotisjuhlakonferenssi